

Nr 59.

Av herr **Holmgren**, *angående anslaget till resestipendier å fjärde huvudtiteln under avd. 3 sjöförsvaret.*

Reservationsanslaget å fjärde huvudtiteln avd. 3 sjöförsvaret till *resestipendier* är för innevarande halvår i riksstaten upptaget utan angivet belopp. Anledningen härtill är på sätt framgår av protokollet över försvarsärenden den 7 januari 1922 bifogat samma års statsverksproposition, att vid uppgörande av budgeten för första halvåret 1923 anslaget syntes föredragande departementschefen vara av sådan art, att den utan hinder kunde anstå.

Även i den till årets riksdag framlagda statsverkspropositionen är anslaget av enahanda anledning upptaget utan angivet belopp.

Emellertid vill det synas, att statsverket kan gå miste om avsevärda fördelar, därest icke för nu ifrågakvarande statsregleringsperiod medel anslås för nämnda ändamål. Enligt vad jag inhämtat kommer blott ringa belopp att återstå å besparingarna å anslaget, sedan redan beslutade anvisningar å detsamma utgått, varigenom för sjöförsvaret omöjliggöres att genom utsända personer å ort och ställe taga kännedom om de rika erfarenheter på sjöförsvarets alla områden som världskriget givit.

Det torde för denna frågas belysande böra i korthet anföras vad chefen för sjöförvarsdepartementet anför i protokollet över sjöförvarsärenden den 7 januari 1920 på grund av marinförvaltningens förslag att höja det ordinarie anslaget från 15,000 till 30,000 kronor.

Marinförvaltningen anför i huvudsak följande:

»Under det nu avslutade världskriget och de närmast föregående 10 åren hade de främmande större marinerna utom den tyska i stort sett icke medgivit svenska marinerna tillhörande personer tillträde för studier i samma marinerna. Under den allra sista tiden syntes förhållandet hava blivit ett annat. Det torde exempelvis vara bekant eller av kända förhållanden kunna tagas för givet, att numera de franska, italienska och amerikanska marinerna icke ogärna skola lämna

svenska marinen tillhörande personal tillträde till studier vare sig genom kommandering eller annorledes i resp. mariner. I sammanhang härmed vore också att märka, att jämväl industriella anläggningar, som tillverkade krigsmateriel och vilka förut varit stängda för personal tillhörande den svenska marinen, nu torde komma att bli tillgängliga för dylika studier.

Det var påtagligt, hurusom det för den svenska marinen, som ej kunnat samla några direkt på kriget grundade erfarenheter, vore av allra största vikt att genom här avsedda studier söka tillgodogöra sig de främmande ländernas erfarenheter för att i mån av tillgängliga medel bringa organisation, utbildning och materiel i höjd med tidens krav. Härvid borde icke minst komma i beaktande, hurusom dessa erfarenheter sannolikt även komma att leda till avsevärda besparingar för marinen.

Uppenbart vore med avseende å ovan anförda förhållande, att samma anslag för år 1921 borde högst betydligt höjas. Då det emellertid kunde vara lämpligt att avvakta den erfarenhet, som man, i händelse förstärkningsanslag för år 1920 beviljades, kunde vinna angående det för ändamålet verkligen erforderliga behovet, ansåge marinförvaltningen icke böra föreslå högre ökning av anslaget än med 15,000 kronor till 30,000 kronor.»

Departementschefen anförde i huvudsak följande:

»Det synes mig vara synnerligen angeläget, att de tillfällen utnyttjas, som erbjuda sig att genom tjänstgöring i främmande mariner eller studieresor utomlands inhämta nyttiga erfarenheter för tjänsten inom marinen m. m.

Med hänsyn till de stora krav, som sålunda under år 1920 kunna beräknas bli ställda på ifrågavarande anslag, synes mig en förstärkning av anslaget vara oundgängligen erforderlig. Det i riksstaten för nämnda år uppförda anslaget, 15,000 kronor, är redan till stor del disponerat och är för övrigt i och för sig på grund av de numera väsentligt ökade resekostnaderna icke tillräckligt. Beträffande storleken av denna förstärkning anser jag mig böra stanna vid ett belopp av 15,000 kronor, vilket belopp torde såsom reservationsanslag böra äskas på tilläggsstat för år 1920. Härigenom skulle för nämnda år bli tillgängligt ett dubbelt så stort belopp som för tidigare år.

Även för år 1921 torde en ökning av anslaget vara erforderlig. Denna ökning synes mig böra bestämmas till enahanda belopp 15,000 kronor, som i det föregående föreslagits att begäras på tilläggsstat för år 1920; och torde detta med hänsyn till de förut nämnda betydligt ökade resekostnaderna böra ske i denna form, att det ordinare anslaget höjes med samma belopp — 15,000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att i riksstaten för år 1921 öka ordinarie reservationsanslaget till ersättning åt officerare, ingenjörer och intendentur under anställning eller kommandering utrikes

nu	kronor 15,000: —
med	» 15,000: —
till	<u>kronor 30,000: —.</u>

Genom sammanförandet av två förut i riksstaten uppförda ordinarie anslag till stipendier, nämligen ersättning åt officerare, ingenjörer och intendentur under anställning eller kommandering utrikes kronor 30,000: —
 resestipendier åt läkare vid marinläkarkåren..... » 4,000: —
 är detta anslag av marinförvaltningen i år upptaget till en sammanlagd summa av 34,000 kronor.»

Försvarsrevisionens arbete börjar närma sig sitt slut. Under den tid det pågått har arbetet med flottans förnyelse efter krigets erfarenheter praktiskt taget varit nedlagt och måste snarast möjligt återupptagas, då ju under de gångna åren en avsevärd del av flottans fartyg blivit såsom försliten utrangerade. När därtill kommer, att det blivande riksförsvaret efter allt att döma bliver tilltaget efter blygsammare dimensioner än det nuvarande, framstår som en oavvislig fordran, att den materiel, som nytillkommer, de tekniska och organisatoriska åtgärder, som vidtagas, de övningsplaner, som komma till utförande, m. m. så noga som möjligt ansluta sig till den mångfald av erfarenheter inom alla grenar av sjömilitär verksamhet, som världskriget lämnar.

Erfarenheten har visat, att endast en obetydlig del av dessa lärdomar prisgives åt offentligheten genom sjömilitär litteratur. De ojämförligt värdefullaste rön erhållas genom personliga förbindelser och välvilligt tillmötesgående från myndigheter inom de nationer, som med oss stå på särskilt vänskaplig fot. De besök, som svensk sjömilitär personal på senare tider tack vare understöd av statsmedel kunnat avlägga i främmande mariner, ha också varit synnerligen givande.

Därest anslag till ett så behjärtansvärt ändamål nu kommer att utebliva, blir visserligen icke därav en följd, att alla sådana studieresor till främmande länder upphöra, ty enstaka sådana komma väl till stånd av en del sjömilitära personer, vikas ekonomiska ställning medger dem att på egen bekostnad verkställa studieresor. Härigenom kommer emellertid icke de värdefullaste erfarenheterna vårt sjöförsvaret till godo, då icke de personliga kvalifikationerna bliva bestämmande vid erhållandet av tillstånd till studieresa utan den enskildes ekonomiska vederhäftighet.

På grund av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen ville i riksstaten för budgetåret 1 juli 1923—30 juni 1924 under avd. 3. sjöförsvaret uppföra ordinarie reservationsanslaget till reseedstipendier med ett belopp av 34,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1923.

Bj. Holmgren.
